

به نام نور

۱۳۹۸/۹

درخواست استعلام وصول

۹۶/۰۴/۱۸

مروری بر چهار منظومه غنایی فارسی

بریت سور و مختصر از:

لیلی و مجنون؛ خسرو و شیرین؛ یس و رامین؛ ورقه و گلشاه

دکتر مریم علی‌نژاد

(استادیار پژوهش بنیاد دانشنامه نگاری ایران)

مؤسسه انتشاراتی مشق شب

اسفند ۱۳۹۵

سرشناسه
عنوان و نام پدیدآور : علی‌نژاد، مریم، ۱۳۵۶ -
موضوع : مروری بر چهار منظومه غنایی فارسی؛ روایت منثور و مختصر از لیلی و مجنون؛ خسرو و شیرین؛ ویس و رامین؛ ورقه و گلشاه/ تألیف مریم علی‌نژاد.
مشخصات نشر : تهران: مشق شب، ۱۳۹۵.
مشخصات ظاهری : ۲۵۶ ص.
شابک : ۹۷۸-۶۰۰-۷۲۵۲-۶۴-۳
وضعیت فهرست نویسی : فیا
عنوان دیگر : روایت منثور و مختصر از لیلی و مجنون؛ خسرو و شیرین؛ ویس و رامین؛ ورقه و گلشاه.
موضوع : منظومه‌های عاشقانه فارسی -- تاریخ و نقد
موضوع : Romances, Persian -- History and criticism :
رده کتاب‌نگاره : PIR۲۵۹۷/ع۸م۴ ۱۳۹۵ :
رده بندی دیویی : ۸۹۱/۰۴۰۹ :
شماره کتابشناسی ملی : ۴۲۶۹۸۰۴

مؤسسه انتشاراتی مشق شب

ناشر: انتشارات مشق شب

نام کتاب: مروری بر چهار منظومه غنایی فارسی

(روایت منثور و مختصر از لیلی و مجنون؛ خسرو و شیرین؛ ویس و رامین؛ ورقه و گلشاه)

تألیف: دکتر مریم علی‌نژاد (استادیار پژوهش بنیاد دانشنامه نگاران ایران)

نظارت بر امور اجرایی: رضا هوشمند

صفحه‌آرایی: مشق شب

طراحی جلد: گروه طراحی گرافیک آرا

شمارگان: ۱۰۰۰ نسخه

نوبت چاپ: اول / اسفند ۹۵

قیمت: ۱۸۰۰۰ تومان

شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۷۲۵۲-۶۴-۲

حق چاپ محفوظ و مخصوص ناشر می‌باشد.

نشانی مرکز نشر و پخش: تهران، میدان انقلاب، ابتدای

خیابان قدس، ساختمان آنتول فرانس (شماره ۳) واحد ۱۱

تلفن تماس: ۱۷-۶۶۹۶۲۵۱۶ نمابر: ۶۶۴۸۸۸۲۰

www.mashgheshabpub.ir

www.ketab.ir

.....	مقدمه
.....	بخش اول / لیلی و مجنون
.....	بخش دوم / خسرو و شیرین
.....	بخش سوم / ویس و رامین
.....	بخش چهارم / ورقه و گلشاه

۱۰۷

۲۰۵

مقدمه ناشنیده

پیش از ترغیب مخاطبان به بهره جستن از کتاب حاضر و مطالعه مروری بر چهار منظومه غنایی فارسی سخنی دارم.

غنا در لغت یعنی آواز جوانی، سبکی، نعتی (و آن خواندن شعر همراه با کف زدن است)، خنیاگری؛ و در اصطلاح به اشعاری گفته می‌شود که به بیان احساسات و عواطف شخصی پرداخته است، به شرط آنکه از «احساس» و «عواطف شخصی» وسیع‌ترین مفاهیم آن را در نظر بگیریم؛ یعنی انواع احساسات، از نرم‌ترین تا درشت‌ترین آن‌ها. شعر غنایی به «حسن» شاعر مربوط می‌شود، تا بر بن طیف وسیعی از معانی و مضامین شاعرانه از عشق و جوانی، تا پیری و مرگ، غم و شادی و ... تقریباً تمام موضوعات رایج در شعر پارسی به جز حماسه و شعر تعلیمی را به خود اختصاص می‌دهد.

در یک نگاه اجمالی؛ شعرهای عاشقانه، فلسفی و عرفانی، مذهبی، هجو، مدح، وصف طبیعت، همگی از مصادیق شعر غنایی‌اند.

درباره جایگاه شعر غنایی می‌توان گفت؛ شعر حماسی در دوران باستان به وجود می‌آید، همچنان که شعر تعلیمی به دوران کهولت جوامع برمی‌گردد؛ اما، شعر غنایی در دوران جوانی جوامع رشد می‌کند. بدین گونه که فرد «خویشمن خویش» را باز می‌یابد و «نداهای درون» را می‌شنود، با این همه شعر غنایی در جوامعی که به مرحله کهولت و پیری رسیده‌اند نیز ظهور دارد.

در شعر فارسی نیز، شعر غنایی از قدمت و سابقه‌ای طولانی برخوردار است و در همان آغاز شعر تا به امروز نمونه‌های بسیار زیبا و عالی از این نوع ادبی بر تارک ادبیات پارسی می‌درخشد.

منظومه‌های عاشقانه فارسی مانند لیلی و مجنون و خسرو و شیرین نظامی گنجوی ویس و رامین فخرالدین اسعد گرگانی، ورقه و گلشاه عیوقی و ... از آثار درخشان شعر فارسی در این حوزه هستند که نویسنده خوش قلم و توانمند مشق شب، سرکار خانم دکتر علی‌نژاد، با همه ماندگاری و بنیه ذاتی آثاری اینچنین با ساده‌نویسی و ترکیبی زیبا در ارائه ابیات و چینش به هنگام و مناسب متن‌ها؛ جانی دوباره به این آثار دادند و با در نظر گرفتن سلیقه امروزی‌ها در مطالعه، خالق محتوایی هستند قابل تأمل و مناسب که از نظر می‌گذرانید.

مقدمه

ادبیات و شعر تغزلی، مفهوم وسیعی دارد و به هر شعری اطلاق می‌شود که شاعر در آن به نوعی از احساسات شخصی خود سخن بگوید. از مصادیق آن می‌توان به شعرهای عارفانه، عاشقانه، فلسفی، مذهبی، مدح، هجو، وصف طبیعت نام برد. از این میان بخشی از شیرین‌ترین انواع ادبی که نه تنها در ادبیات سرزمین ما بلکه در ادبیات جهان طرفداران فراوانی دارد، ابیات شیرین و عاشقانه است تا جایی که گاه با آمدن نام ادبیات و به خصوص شعر، ویژگی عاشقانه بودن برای خواننده، نداه می‌شود؛ با آنکه تنها یکی از شاخه‌های ادبیات، ادب عاشقانه است. در ادبیات فارسی چندین منظومه غنایی وجود دارد که بلند و روایی هستند و هر یک داستانی عاشقانه را روایت می‌کنند. در این داستان‌ها، موضوع اصلی بیان حالات و احساسات مربوط به وصال و فراق است. از جمله این آثار می‌توان به «لیلی و مجنون» و «خسرو و شیرین» و «امام شجاع» و «ویس و رامین» فخرالدین اسعد گرگانی و «ورقه و گلشاه» عیوقی اشاره کرد. ما در این مجموعه، از این چهار منظومه عاشقانه خلاصه‌ای به دست داده و کوشیده‌ایم ضمن فشرده ساختن مطالب این منظومه‌ها در عین اشاره به وقایع حوادث اصلی هریک، برای آنکه خواننده از زیبایی ابیات آنها نیز بی‌نصیب نماند، به فراخور مطلب، و آنجا که نیاز به توصیف زیبایی‌ها احساسات و حالات عاشق و معشوق و یا یک موقعیت خاص پرداخته اصل ابیات نیز آورده شود. این ترتیب علاقه‌مندان به این منظومه‌ها بتوانند در فرصتی اندک، علاوه بر آگاهی از محتوای داستان‌ها، از زیبایی‌های شعری آنها نیز بهره‌مند گردند؛ چرا که در روزگاری که ضیق وقت و مشغله‌های گوناگون بهانه‌ایست برای گریز از مطالعه ضرورت اختصار آثاری این چنین، بیش از پیش محسوس است.

تلاش نویسنده در این خلاصه‌نویسی بر آن بوده تا برای هر یک از این منظومه‌ها از نسخه‌های معتبر موجود از آنها استفاده کند از این روی شماره صفحاتی که در متن و در پایان ابیات آورده شده، مربوط به هر یک از این نسخه‌هاست:

لیلی و مجنون و خسرو و شیرین به تصحیح حسن وحید دستگردی و به کوشش سعید حمیدیان؛

ویس و رامین به تصحیح مجتبی مینوی؛

ورقه و گلشاه به تصحیح ذبیح الله صفا.